

Négy toposz az önkormányzati választás eredményeinek értelmezésében

A Nézőpont Intézet elemzése

Nézőpont Elemzőintézet Nonprofit Kft.

H-1054 Budapest, Alkotmány utca 15.

MOBIL +36-20-276-79-09

E-MAIL sajto@nezopontintezet.hu

WEB www.nezopontintezet.hu

FACEBOOK www.facebook.com/nezopontintezet

BLOG www.mno.hu/nezopontok

Összefoglaló

Az önkormányzati választás eredményeinek értelmezése kapcsán elemzésünkben ezúttal négy „toposzt” vizsgáltunk: a kormánypárti győzelem mértékét, a Jobbik helyzetét, a pártok vidéki támogatottságának alakulását, valamint az LMP szereplését.

Az önkormányzati választás abszolút győztese a Fidesz-KDNP. Az országos szintű kormánypárti siker arányaiban megyei szinten, tehát közvetlenül a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott megyei listás szavazatok alapján a legszembetűnőbb. A kormánypárti törzstábor egyben tartását és sikeres mozgósítását jelzi, hogy a pártszövetség minden megyében, a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott megyei listás szavazatokat nézve, arányaiban jobb százalékos eredményt ért el, mint a tavaszi országgyűlési választáson, azonos bázison, a parlamenti listás voksokkal számolva. A várakozásokat az is felülmúlta, hogy a Fidesz-KDNP végül valamennyi megyei közgyűlésben önállóan megszerezve az abszolút többséget, helyi koalíciós alkudozások nélkül tud majd döntéseket hozni. A fővárosi közgyűlésben megnyert 20 mandátum besöprése szintén meghaladta az előzetes prognózisokat.

A Jobbikot ezzel szemben nehezen lehetne a választás győztesének vagy a kormányoldal valódi „kihívójának” tekinteni. Budapesten, az országos politika színterén például továbbra sem erős a párt. A Jobbik megyei szinten, tehát a községi és a nem megyei jogú városi megyei listás szavazatokat nézve látszólag valóban a második erőnek mondhatja magát a pártversenyben, ám a képet árnyalja, hogy a baloldali erőkre leadott szavazatokat összeadva ezen a bázison már nem mindenhol lenne meg a párt második helye. A Jobbik emellett ezúttal sem a kormánypártokkal versenyzett, hanem továbbra is a baloldali erőkkel, és egyértelműen profitált is a baloldal gyengeségéből. A Jobbik baloldalhoz viszonyított országos szereplését tovább árnyalja, hogy a megyei listás voksokat arányaiban nézve, a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott listás szavazatokkal számolva, tizennyolc megyében rosszabb százalékos eredményt ért el a párt, mint az áprilisi országgyűlési választáson, azonos bázison. Azaz a Jobbik ezen a szinten arányaiban szinte mindenhol visszaesett tavaszhoz képest.

Az önkormányzati választás a baloldali dominanciaharcokra is kihatással lehet. A községek és a nem megyei jogú városok szintjén az MSZP jól láthatóan dupla olyan erős, mint a DK, a szocialista párt ezáltal vidéki szinten stabilizálta első helyét a baloldalon, míg az Együtt-PM gyakorlatilag Budapesten kívül

nincs jelen. Az újabban alakult baloldali pártok nem voltak képesek áttörést elérni vidéken a szocialistákkal szemben, nem rendelkeznek érdemi bázissal a kisebb településeken.

Az önkormányzati választás kapcsán az LMP szereplését is megvizsgáltuk. Az LMP több, mint 6 ezer megyei listás szavazattal előzte az Együtt-PM szövetséget annak ellenére, hogy fele annyi megyében állítottak megyei listát (mindössze 5 megyében, szemben az Együtt-PM 11 megyei listájával). Ez is azt mutatja, hogy az önkormányzati választás fő vesztese nem az LMP, hanem az Együtt-PM lett, miként ezt előre jeleztük.

Első toposz: abszolút győztes a Fidesz-KDNP

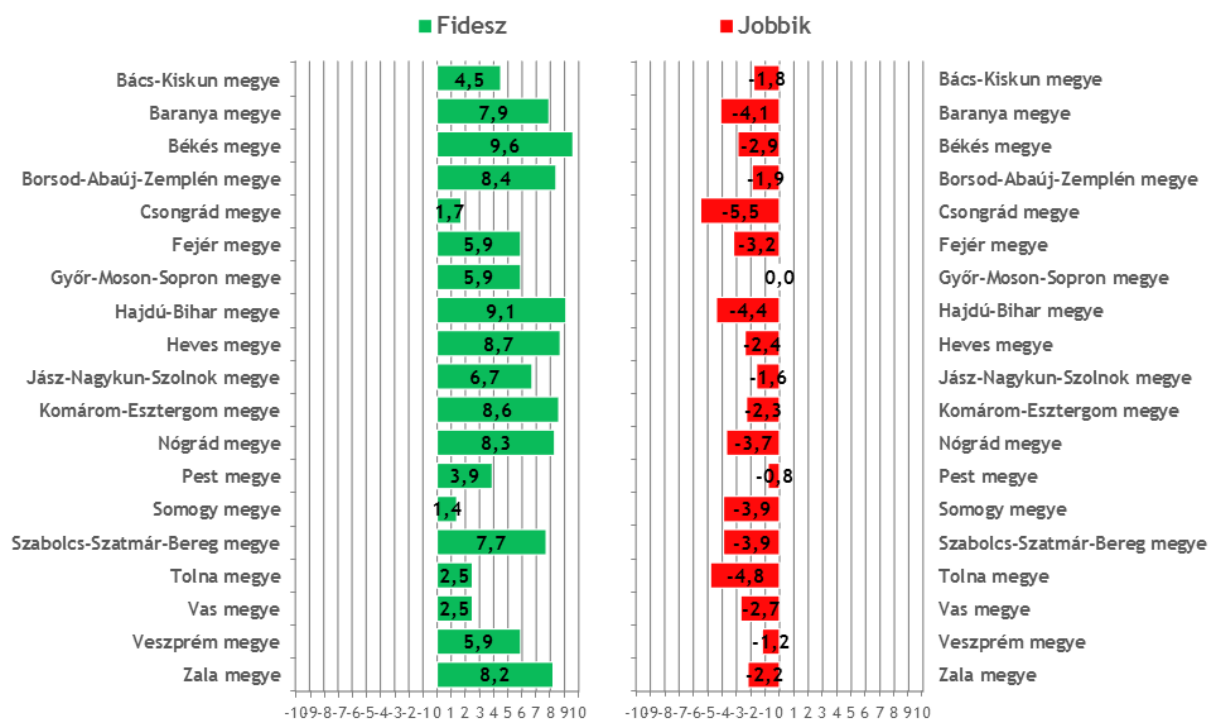
A kormánypárti győzelem ugyan önmagában nem volt kérdés október 12-e előtt, de annak mértéke már sokkal inkább. A győzelem mértékéből, arányából ugyanis fontos következtetéseket lehet levonni a Fidesz-KDNP mozgósító képességére nézve. Az önkormányzati választás eredménye megmutatta, hogy a kormánypárti szövetség még egy tét nélkülnek, vagy előre lefutottnak látszó választás esetén is összességében jól aktivizálta potenciális szavazóbázisát.

Az országos szintű kormánypárti siker arányaiban megyei szinten, tehát közvetlenül a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott megyei listás szavazatok alapján a legszembevetőbb. A várakozásokat felülmúlta ugyanis, hogy a Fidesz-KDNP végül valamennyi megyei közgyűlésben önállóan megszerezve az abszolút többséget, helyi koalíciós alkudozások nélkül tud majd döntéseket hozni. A kormánypártok mellett, hogy minden megyei közgyűlésben abszolút többséggel triumfáltak, a megyei listás szavazatok, tehát a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott listás szavazatok 52,64 százalékát, azaz abszolút többségét is megszerezték. A Fidesz-KDNP megyei listáira leadott szavazatok aránya mindössze öt megyében maradt 50 százalék alatt, ellenben Győr-Moson-Sopron megyében a 60 százalékot is elérte.

A kormánypárti törzstábor egyben tartását és sikeres mozgósítását jelzi az is, hogy a pártszövetség minden megyében, a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott megyei listás szavazatokot nézve, arányaiban jobb százalékos eredményt ért el, mint a tavaszi országgyűlési választáson, azonos bázison, a parlamenti listás voksokkal számolva. Békés megyében például ilyen alapon 9,6 százalékponttal javítottak áprilisi eredményükön, de még a „legkevesebb javulás” mértéke is 1,4 százalékpontos (Somogy megyében).

A fővárosi közgyűlésben a kettős többség megszerzésére ugyan előzetes várakozásaink szerint is számíthatott a kormányoldal, de a végül megnyert 20 mandátum besöprése meghaladta a prognózisokat. A 23 budapesti

kerületből 17-et hoztak a Fidesz-KDNP fővárosi kerületi polgármester-jelöltjei, azaz a billegő kerületek többségében is nyerni tudtak a kormánypárti jelöltek. A legnagyobb meglepetést Csepelen okozta a kormánypárti polgármester-jelölt, de a pártszövetség erősített Újpesten is, ahol a tavaszi választáson még a baloldal győzedelmeskedett. Tarlós István kimagasló sikerét mutatja emellett, hogy még az egyébként is sikeres, Fidesz-KDNP színekben induló kerületi polgármester-jelölteknél is közel 15ezer szavazattal kapott többet fővárosi szinten az újraválasztott kormánypárti főpolgármester.



Megyei listás eredmények (községekben és nem megyei jogú városokban leadott listás szavazatok) százalékos változása a parlamenti választáson, azonos bázison (községekben és nem megyei jogú városokban) leadott országos pártlistás szavazatokhoz képest (Forrás: valasztas.hu)

Második toposz: nem győztes a Jobbik

A Jobbik a parlamenti és európai parlamenti választáshoz hasonlóan ezúttal is „a második erő” pozíciójáért szállt síkra. A párt a választás eredményére hivatkozva be is jelentkezett a „váltópárti” szerepre. Bár a szélsőjobb oldali párt valóban több sikert fel tudott mutatni, melyekre látszólag hatásosan hivatkozhat is, ám a párt ezzel együtt is messze van még attól, hogy a kormányoldal valódi kihívója legyen.

Budapesten, az országos politika színterén továbbra sem erős a Jobbik, így a párt érthető okokból vidéki eredményeire próbálja irányítani a figyelmet. Megyei jogú városi szinten leginkább a békéscsabai „polgármester-váltásról” beszélnek a párt politikusai, a győztes független jelölt viszont elzárkózott attól, hogy felvállalja a Jobbik „kéretlen” támogatását.

Megyei szinten, tehát a községi és a nem megyei jogú városi megyei listás szavazatokat nézve látszólag valóban második erőnek mondhatja magát a Jobbik a pártok versenyében, ám a képet ugyancsak árnyalja, hogy a baloldali pártokra leadott szavazatokat összeadva ezen a bázison már nem mindenhol lenne meg a párt második helye. Egy „nem hivatalos” baloldali összefogást a Jobbik csak kilenc megyében (a községek és a nem megyei jogú városok listás eredményei alapján) győzött volna le, míg tavasszal a parlamenti választáson, azonos bázist nézve tizenöt helyen voltak jobbak. A Jobbik ráadásul e bázison most 7 093-mal kevesebb megyei listás szavazatot kapott, mint amennyit a három baloldali párt szerzett együttvéve.

Összességében elmondható, hogy a Jobbik most sem veszélyeztette a Fidesz-KDNP országos sikerét. A szélsőjobboldali párt nem a kormánypártokkal versenyzett, hanem továbbra is a baloldali pártokkal, és egyértelműen profitált is a baloldal gyengeségéből. A Jobbik baloldalhoz viszonyított országos szereplését tovább árnyalja, hogy a megyei listás voksokat arányaiban nézve, a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott listás szavazatokkal számolva tizennyolc megyében rosszabb százalékos eredményt ért el a párt, mint az áprilisi országgyűlési választáson, azonos bázison. Azaz a Jobbik ezen a szinten arányaiban szinte mindenhol visszaesett tavaszhoz képest.

Egyébiránt ebből arra következtethetünk, hogy a Jobbik erősen „részvételfüggő” párt. Tehát míg a Fidesz-KDNP tábor a jó eséllyel bármikor, bárhol biztosan mozgósítható, a Jobbik esetében ez nem ennyire automatikus, mindez pedig már a párt EP-választási eredményein is látható volt. Magasabb részvételnél ráadásul nagyobb eséllyel mennek el voksolni a protest-szavazók, és ebből a Jobbik is profitálhat, alacsony részvételnél viszont, ahogy láttuk, egyedül a kormánypártok mozgósítása működik jól.

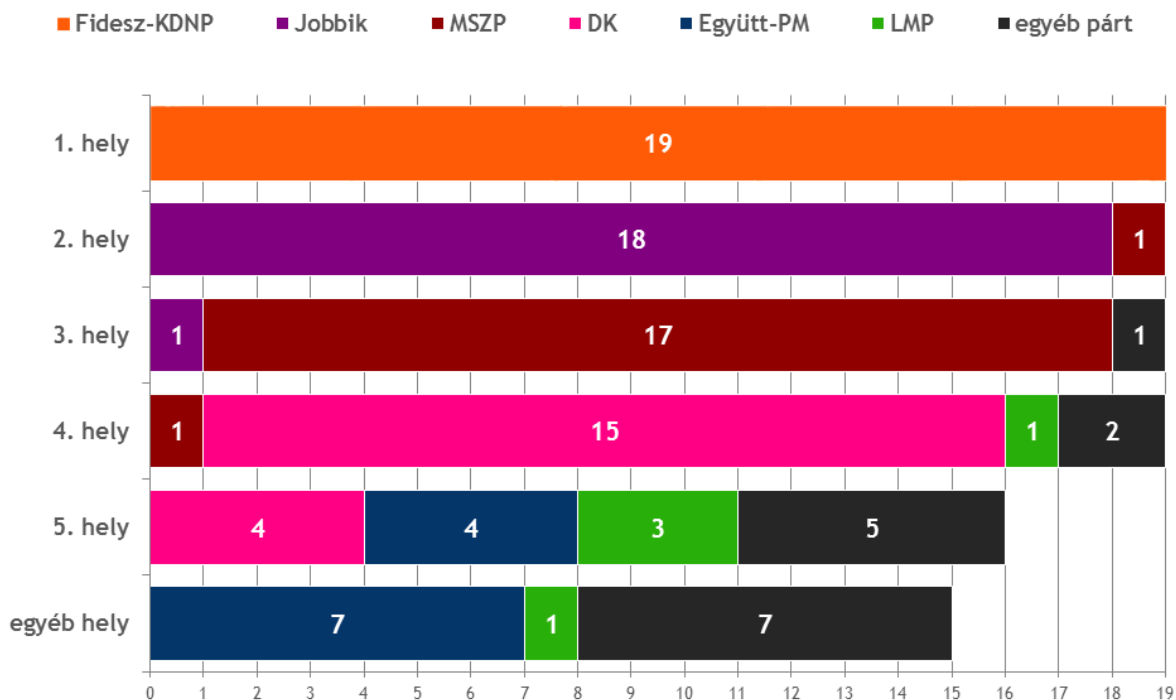
Fontos még megemlíteni a Jobbik regionális támogatottságának változását, a párt ugyanis már nem csak az északi és a keleti országrészekben erős, hanem országosan is képes jobb eredményeket produkálni. Ezt támasztja alá, hogy a párt a nyugati megyékben is szerzett néhány polgármesteri címet, igaz messze nem a térség legjelentősebb településein.

Harmadik toposz: három pártnak van érdemi bázisa vidéken

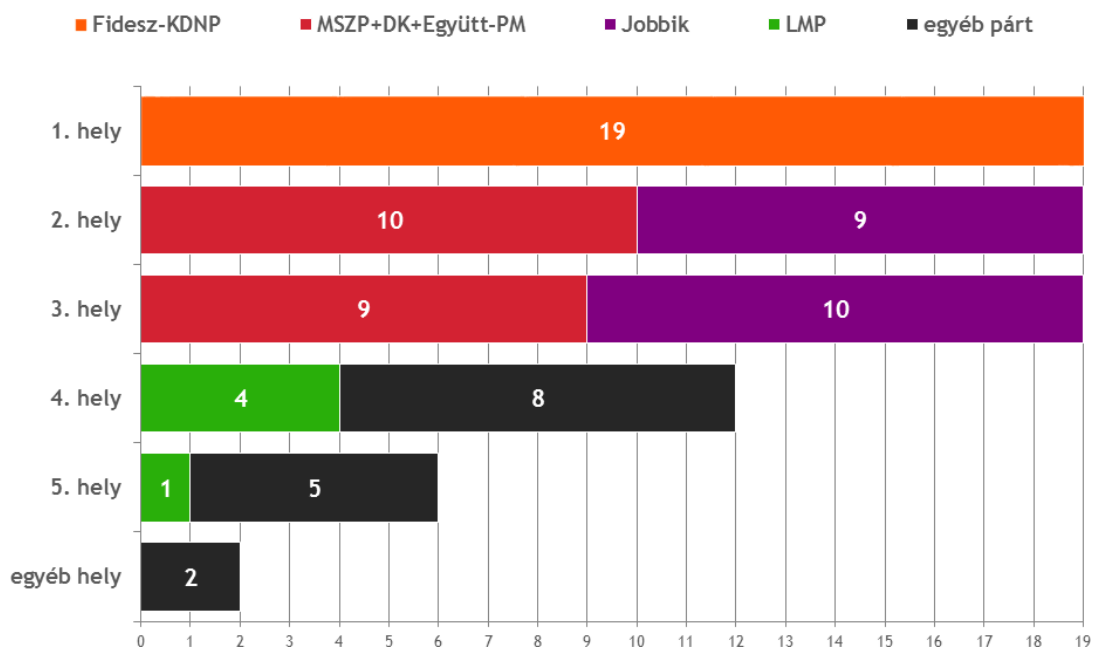
Az európai parlamenti választást követően úgy látszott, a baloldalon három, nagyjából egyforma súlyú párt van, amely eredmény természetesen torzított valamelyest az alacsony részvétel miatt. Az EP-eredmény kommunikációs szempontból viszont muníciót adott a Demokratikus Koalíciónak és az Együtt-PM-nek is a baloldali dominanciaküzdelemhez. A vasárnapi önkormányzati voksolás után ugyanakkor már jóval tisztábban látunk, reálisabb képet kaptunk a baloldali pártok erőssorrendjéről.

Megyei szinten, a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott megyei listás voksokat nézve a sorrend a következőképpen alakult. A Fidesz-KDNP után (a kormánypárti szövetség a megyei listás szavazatok több, mint 50 százalékát szerezte meg) jócskán lemaradva következik a Jobbik 21,26 százalékkal, harmadik az MSZP a megyei listás voksok 13,7 százalékaival, negyedik a DK csupán 6 százalékkal, a sor végén pedig az LMP (2,12 százalék) és az Együtt-PM (1,85 százalék) áll. A községek és a nem megyei jogú városok szintjén tehát az MSZP jól láthatóan dupla olyan erős, mint a DK, a szocialista párt ezáltal vidéken stabilizálta első helyét a baloldalon, míg az Együtt-PM gyakorlatilag Budapesten kívül nincs jelen. Az újabban alakult baloldali pártok (DK, Együtt-PM) nem voltak képesek áttörést elérni vidéken a szocialistákkal szemben, nem rendelkeznek érdemi bázissal a kisebb településeken. Mindez a két baloldali kis párt vonatkozásában vészjósló lehet 2018-ra nézve, hiszen vidéki képviselő nélkül aligha tudnak majd jól mozgósítani a parlamenti választáson.

Az MSZP a megyei listás szavazatokat nézve egyetlen megyében (Csongrád) lett második, tizenhét megyében a Jobbik mögött végzett, Somogyban pedig csak a negyedik helyre futott be. A szocialisták viszont minden megyében megelőzték a többi baloldali pártot a megyei listás voksok alapján. A hipotetikus baloldali összefogás megyei listás szavazatainak a szocialisták ezzel 63,51 százalékát tudhatnák magukénak, hiszen ezen a bázison 2,27-szer több szavazatot kaptak, mint a Demokratikus Koalíció. Abban a 11 megyében, ahol mindhárom korábbi baloldali összefogásban résztvevő párt indult, a megyei listás szavazatok 57,31 százalékát az MSZP, 28,34 százalékát a Demokratikus Koalíció, 14,35 százalékát pedig az Együtt-PM szerezte meg.



Megyei listás eredmények (a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott listás szavazatok) erősrendje pártonként (Forrás: valasztas.hu)



Megyei listás eredmények (a községekben és a nem megyei jogú városokban leadott listás szavazatok) erősrendje blokkosított baloldali voksokkal számolva (Forrás: valasztas.hu)

Negyedik toposz: A fő vesztes nem az LMP, hanem az Együtt-PM

Az LMP a megyei listás szavazatokat nézve öt megyéből egyben ért el negyedik helyet, háromban pedig ötödik lett. A párt a megyei listás szavazatok 2,12 százalékát szerezte meg, de ha csak azokat a megyéket vesszük, ahol indultak, akkor a szavazatok 6,39 százalékát nyerték el (ehhez jelentősen hozzájárul a Pest megyei 8 százalékos megyei listás eredményük). Az LMP viszont így is több, mint 6 ezer megyei listás szavazattal előzte az Együtt-PM szövetséget, annak ellenére, hogy fele annyi megyében állítottak megyei listát (mindössze 5 megyében, szemben az Együtt-PM 11 megyei listájával). Ez is azt mutatja, hogy az önkormányzati választás fő vesztese nem az LMP, hanem az Együtt-PM lett, miként ezt előre jeleztük. Ráadásul az Együtt-PM egyetlen megszerzett budapesti kerületi polgármesteri pozíciója is csak elsőre árnyalja ez utóbbi megállapítást, hiszen a baloldálnak ott sincs többsége a képviselő-testületben. Kérdés tehát, hogy ez az egyetlen „látványgyőzelem” pontosan mire is lesz majd elég az Együtt-PM számára.